

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szerdán 9. Decemberben 1789.

Minden-féle elegyes jegyzések.

A' *Konstantzinápolyi* vezzedelmes zenebonát, a' közelebb érkezett Olasz Levelek, tsalhatatlannak erőltük, és azt a' hirt hozták, hogy *Szélím* az ujj Török Tsászár valósággal le-tétetett volna a' Tsászári székből, kinek helyébe tétetett egy 10 esztendő Hertzeg, *Szélímnek* fia.

Brüszszelből, ja' múlt h. 19-dikén az iratik, és majd minden Német Levelekben ugy olvastatik, hogy *Gent* városa, hól *Károly* Tsászár izülettetett vala, a' Hazafiaktól ostrommal vétetett volna-meg; sőt azon Fellegvár-is hasonlóképpen, mellyet *Károly* Tsászár 1530-dikban olly véggel építettetett vala,
E e e e e , hogy

hogy a' zenebonás Pártütöket ez által zabalán tart-
 halsa. — A' *Mekhelből* Nov. 21-dikén költ Leve-
 lekben az iratik: „A' mi Sergeink *Brüszszel* és
Antverpiában vagynak öfzve-gyülve. Nemtsak a'
 Hertzeg és Hertzegné, hanem majd minden F. Ts.
 és Királyi Tisztvilelők ide hagytak bennünket —
 500 szekénnél többet szemlélenk innen ki-költözni;
 hát még a' kik éjjel költöztenek-ki!! Az iratik a'
 külső Levelekben, hogy már itt 12-ezer férfiak es-
 tenek volna-el, a' két részről, a' Hazafiak és a' Fels.
 Tsálzári fegyveresek közzül. *Trautmansdorf*-is *Luk-*
senburg-felé indúlt innen; de *Dalton* még *Brüszszel-*
be Komendéroz. — A' vólt Kantzellárius *Khrum-*
pippen Ur-is, a' Nov. 16-dikán költ *Brüszszeli* Leve-
 lek-szerint, nagy Tsálzári őrizet alatt *Brüszszelbe*
 viszfza-vitetett, kit a' fegyvert fogott Hazafiak *Bré-*
dába vittének vala fogsagba. Ennek *Brédában* lé-
 vő fogsága tudtáre adatott vala az Hollándiai Kö-
 zönséges-társaságnak, és ezeknek engedelmekebből
 szabadittaték-ki; de tsak alig, ha ez-is erőszakos
 fogság vólt; mert midön azt a' Vendég-fogadót,
 a' melyben fogva vala, körül kerítették fegyveres
 néppel, és a' Tiszt bé menvén hozzája azt kérlette
 vólna: kíván-é meg-lzabadúlni, azt felelé: hogy ő a'
 Hazafiaknak maga betsületére fogodta, hogy meg-
 nem fog szökni: ekkor a' Tiszt mondá néki; no-
 hát az Ur az én fogjam és jö velem.

A' tellyes hatalmú Minister Gróf *Trautmansdorf-*
nak a' *Menkheli* fő Püspök ellen küldött Levelére
 tett Válaszfza, melynek rövid Summája tsak ez:
 „A' *Menkheli* fő Püspök azt mondja, hogy ő a'
 Ministernek Levelét nem vette; hanem a' Közönsé-
 ges Levelekben nem minden bámulás és boszfzu-
 ság nélkül olvasta. Ő az Eget és Földet hívja bi-
 zonyságúl, hogy ő a' Brabántziai fel-ülésnek nem
 részese; erősíti, hogy ő egyedül tsak a' maga hi-
 vataljának folytatásában foglalatoskodott, és azért
 távazott vala-el *Brüszszelből* — és azért, hogy az ő
 el-fogottatása nehogy közönséges zenebonát okoz-
 halsan

halsan a' nép között; és így, ő a' zenebonának indittásával méltatlanul vádoltatik. Viszsa-kivánnya azért a' maga sérthetetlen betsületét. A' mi pedig a' *Szt. István* Rendének tzimerét, és a' Valóságos Titkos Tanátsofságról való Diplomát illeti, mellyet ő a' maga Felséges Afzszanyától *Mária Theresiától* ennek-előtte 30 esztendővel nyert vala kegyelmesen; fokkal drágábbak ezek (ugy mond) mindsem hogy ő ezektől egy Ministernek parantsolására megfosztattathassék; azért ezek eránt egyenesen az Ő Felsége parantsolatját várja. —

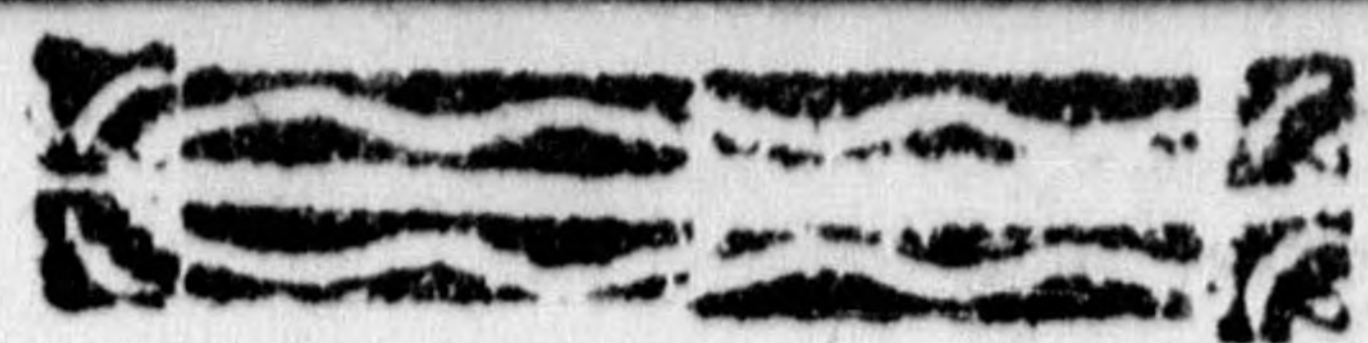
Ezt olvasom egy kezemhez érkezett Tudósításból: „Már el-végeztetett, hogy a' F. Tsászári 8 Draganyos Regementek, egy egy osztállyal, mely osztály 400 főből fog állani, meg-erősítésenek, és ezeknek-is 4-dik osztályok legyen: melly-szerint 3200 fővel megint szaporodik a' lovas nép. Ló dolgából semmi szüksége nints ő Felségének; mivel *Csernovitzban*, *Szutsouvában* és Magyar-országban 10 ezer 3 és 4 esztendős Remanda lovainál több vagyon.

Ezen ideji szerentsésen végzett háborunak végén tekintsünk eggyet az egész háborun, és osztán nézzük-meg távulról a' Kordont, mely már ki-van tsinálva, és Feldm. G. *Vallis* alatt a' Télen határ-liniát áll. — *Berbirnek* meg-vétele leg előbb-is az idén nagy dolgokra tsinála útát. A' Törökök *Vidin* és *Niszsa*-felé vissza-nyomattak, és kéntelenek már most minden erejeket öszve-szedni, hogy *Bulgáriát* meg-tarthassák. A' mi Sergeinknek Kordonjak kiterjed most a' *Belgrádi*, *Szabótsi*, *Jadrai* és *Tzvorniki* kerületeken keresztül: Más részről kiterjed *Gládován* és *Krájován* keresztül, és végződik Oláh-

országban *Bukorestben*. Azt erősítik majd minden Tudósítások, hogy *Laudon* még az idén ezen *Kordont* el-akarja járni, vagy el-járta eddig, míg *Bukorestbe* érkezett, hogy *H. Kóburgal* és *Hohenlohéval* tanácskozván, a' jövő Tavaszi-plánumat ki-dolgozzák — és így ezen Vezérek' Vezére tsak mintegy Dec. utolján váratik Bétsbe.

Lemberg 24. Nov. „Nékünk a' napokban vala szerentsénk ama nagy nevü Vitéz Generált *Karajtzai* Urat itt szemlélnünk. Ezen Vezér Ur megjelenék a' Játék néző-hellyen; és mihelyt bé-érkezék ide, egy véghetetlen Vivát! kiáltás és tapsalás tá-moda az egész *Theátrumban*, és mindennek a' vala fel-szóval szájában: *Éllyen Karajtzai!* Erre a' Gen. minden felé meg-hajtván magát, kivánnya vala a' nép előtt való el-rejtezkedését; de a' Vivát! kiáltás az egész sokoság között annyira ki terjede, hogy végre halható szóval köszöné-meg a' népnek ezen tiszteletét. és kéri vala a' sokoságot, hogy ezen nem érdemlett tisztelettől magát szüntetné. Ezen Vezér Urnak egész *Serge* itten és a' környékben fekszik; mindenek ugy itélnek rólla, hogy Generál *Karajtzai* bizonyos titkos rendeléssel jött volna ide; azonban semmi bizonyost még eddig nem mondhatunk. Ugy gondalkoznak némellyek, hogy ez a' Lengyel ragadható nyavallya ellen való *Præservativum* volna, ne hogy *Gallitziába* és *Bukovinába* hatalmozzék; mert ugyan is a' Lengyeleknek a' Portával való mostani barátságos szövetekezéseik tsak nem hitel-felett valók, mely tsak ebből-is megtettzik: „Azt írják *Lembergöl* és *Varsóból*, hogy azon 4 Basákat, kik az Orosz határ-széleken lévő *Krémentsukból*, a' hadi-fogságból nem régiben el-szökvén, ide érkeztenek, olly szivesen látták a' Lengyelek, hogy az Ország-gyűlésében ezeknek a' fél-hóld vendéginek számokra *Collectát* tsináltak, sőt a' mi nagyobb az Ország' gyűlése házában meg-ölelték és tsókolták őket a' Lengyel Urak, és Test-vér Attyok fiának, Lengyel-országnak leg-hüségesebb frigyelseinek nevezték őket.

Bilitzből Nov 28-dikán ezt írják Lembergbe : „Éppen most érkezék a' Királyi Kerületbéli hivatalhoz *Tzomotzba* egy Staféja a' Gróf *Brigidó* Tudósításával, hogy egy Sereg Lengyel katona *Altzamotzra* rá-ütött, az ott lévő *Harmintzadost* meg-ölte, a' *Kantrallort* halálra sebesítette, a' vigyázóknak orraikat el-vagdalta, 15-ezer farintot el-vitt, és azonnal visszavált; tehát szükséges itt a' Ts. katona, nehogy több ilyen tselekedetek is történnyenek — e' pedig igaz, ezen külömbbséggel, hogy ezek szükevény katonákból öszve-állott tolvajok-is lehettenek, mely hihetőbbnek láttzik.

Budáról ezeket írják : „A' *Vartenslében*, *Vallis* és *Lasci* Sergej itt keresztül menének; *Vartenslében* megyén *Bétsbe* Téli-szállásra, *Lasci* Morvába. A' Gránátérosok Budán, Pesten és a' körül lévő környékekben már foglalják a' magok előbbeni Téli-szállásokat; kiknek már egy része meg-érkezett, más része szüntelen érkezik. *Orsova* alatt a' télen Gen. *Auersberg* marad, a' már meg-nevezett néppel. *Orsovából* 6 Törökök ki-szöktenek, kik azt beszélték, hogy az utolsó tűz által a' *Kaszamánták* nagyon meg-sértettek. Az ide való *Basa* és a' nép hajlandó volna a' Vár fel-adásra; de a' *Boretzből* ki-kergetett *Mustafa* Aga ezen *Capitulátionak* nyakafon ellent-állott. — A' *Skutari* Basával vagy 2 Keresztény Tisztek is mondotnak lenni. Hát a' Törököké lett 3 ló-farkú *Kotzi* *Basa* hová lett! az idén hírét sem halhattuk! — A' *Skutari* *Basa* 2 Keresztény Tisztjeinek nevek; a' mint egy más Tudósításból értjük, *Kara* *Markó* és *Hagy* *Damián*. Miólta a' Törökség Téli-szállást keresett, és a' *Skutari* *Basa* haza-ment, a' mi népünk is a' Horvath-ország széléken Téli-szállásba szállott.

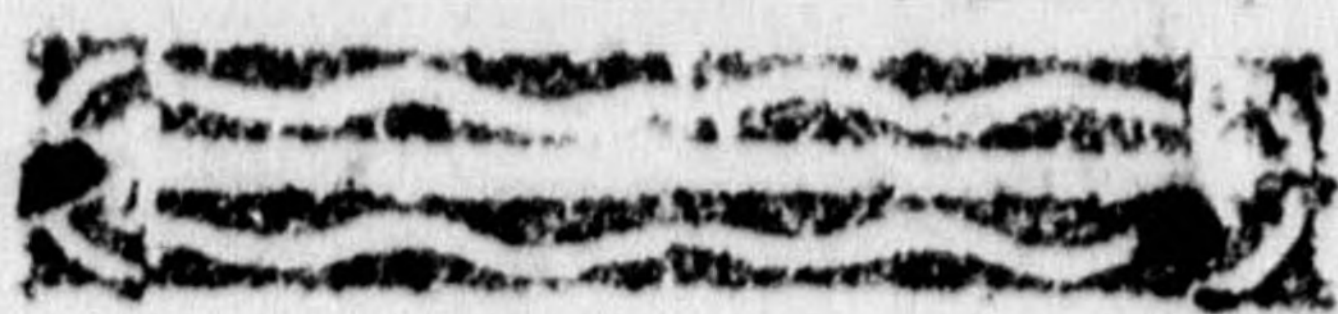
A' Lengyel-orzági Posta mesterek eddig mind Német Köntösben szoktanak vala járni, mint a' Magyar-orzágiaknak nagyobb részek; azt beszéllik a' mi itt keresztül járó Kurirjaink, hogy most mind Lengyel köntösben vagynak; mely változásnak okát

kát midőn kérdezték volna, azt felelték, hogy nekik életek veszedelme alatt vagyon megtiltva, hogy a' Nemzet Köntöfsén kívül magokra mást idegent öltözni meg ne próbálják. A' nyelv és a' köntös ujjal mutató jele valamely Nemzetnek; a' ki ezt szólni, viselni szégyelli, szégyelli a' Nemzetit, szégyelli Attyát, Annyát, és tulajdon magát — azt olvastam a' minap egy Levélben.

*A' Decembernek 5-dikén költ F. Udvari Tudósítás
következendő: (**)*

Feldmarfal-Lájdinánt B. Vallis által, Nov. 28-dikán, Generálm. Jellatsitsnak Horváth-országból ezen Tudósítása küldetett a' F. Udvarhoz: „Nov. 27-dikén, a' Prédori Kapitánynak vezérlése alatt 500 lovas Törökök, musikával, a' Kozorátzi hegyeken közelitnek vala a' mi széleinkhez. A' Knetz és Bogovo Pollinál 2 Tisztel és 150 erdő-örző katonákkal őrizeten álló fő Hadnagy Borojevits, mihelyt az ellenségnek közelittését észre vette; egy ellent álló zugolyban magát megvonván, népének némely részét előre-küldötte, olly véggel, hogy ezek az ellenségnek erejét és tzeljét nyomozzák ki, és megparantsolá ezeknek, hogy ha az ellenség száma az övéket sokkal megfogná haladni, huzzák-vissza magokat az ellent-álló lesbe ő hozzá. — Midőn az útban lévő ellenség a' mi előre-küldött népünket meglátta, legottan ezekre rohont, és kergeti vala őket egészen addig, hól a' többi az ellent-álló lesben készen áll vala, és a' honnan a' többi nép-is azonnal ki-rohonnván, tsatára kerüle a' dolog, és a' mi sokkal kevessebb számból álló népünk olly el-tökéltett vitézséggel tsapa az ellenségre, hogy ez végre sok sebeseinek vérző nyomdokán visszafszalada, és 14 holtjait a' tsata piattzán hagyá. — Tsak egy fordulása után az ellenség megint öszve-szedé magát, és ujra rá-tsap a' mi népünkre; de fő Hadnagy Borojevits másod izben is a' maga népével olly hatalmas ellent-állott, hogy az

az ellenség újra hátrálni kényszerítették, és el-széleztették. Harmadszor-is, a' maga tzeljától el-álni nem akaró *Prédori* Kapitány el-kivánván a' mi kevés számból álló népünket nyomni, zürzavarban lévő népét öszve-szedi, szembe áll a' mi népünkkel, és azt kiáltja ezeknek; hogy a' több vérontás el-távoztattásék, minden ellentállás nélkül adjátok-fel magatokat: én leg-ottan kész leszek benneteket a' mi nállatok lévő foglyainkért vizsgálta tserélni, és minden 1 Törökért 5-töt fognok kiadni. Ezen motskos alkunak a' mi népünk helyt nem engedvén, még keményebben tüzel vala mind addig, míg végre csak ugyan az ellenség el-szélede, és magát egészzen vizsgálta-húzá *Prédorba*. — Mi ezen tsetépatében, ugy iratik, 2 katonát vesztettünk-el. A' fő Hadnagy *Borojevits* keményen, és Zászlótartó *Nosztzinik*, más 6 köz-emberekkel itten gyengén felbilittetének-meg. A' mi népünk sok kést és más fegyvereket nyere prédába, melyből lehet sajdittani, hogy a' Törökök között sokon hullattanak-el, és sokon vittenek sebet-vizsza, kiknek számok bizonyoson nem tudatik. — Fő Hadnagy *Bojolits* dicséri út, a' szokás-szerint, leg-előbb zászlótartó *Nosztzinikot*, az után az egész népséget; nevezetesen pedig *Dmitár Butzovátzot*, kinek fegyvere egy rá-rohonó Törökre el-nem sülvén, fordítja a' más végét, és ugy vágá föbe, hogy a' Spáhis azonnal le-tseppene lováról, és a' fejét tsirizzel se lehet vala öszve-rakni. — Egy All-tisztnek, az első Bánáti gyalog seregből, ki Okt. 3-dikán a' *Jeszerszkinél* esett verekedésben magát mindenek felett ki-mutotta vala, arany pénz adaték.

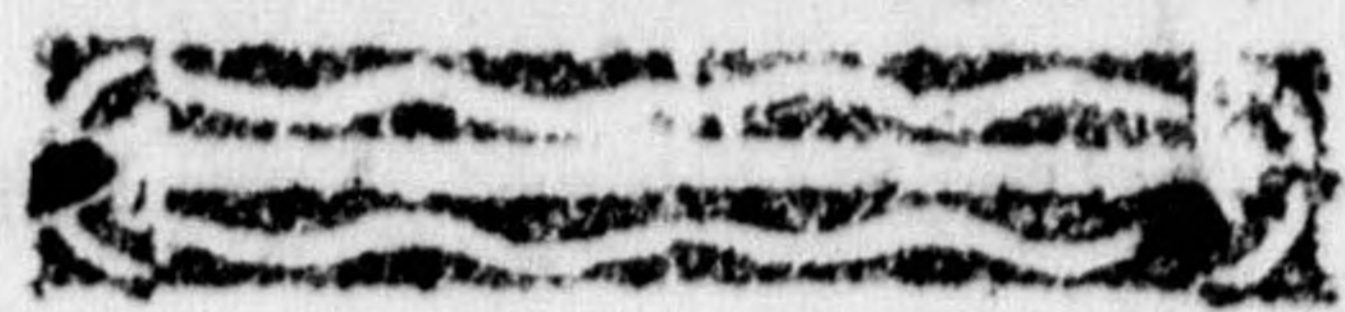
Béts. — „A' Felséges Tsászárrol azt irhatjuk, hogy Bétsben vagyon életben, és többet azért nem irhatunk; mert némelleyek megint azt kezdték beszélni, hogy egynéhány napoktól fogva bádgyadazó egészsége volna ő Felségének; mely talám csak abból származott hir, mivel a' sok Kabinétbéli szorgalmatosság, és az idő mostohasága miatt már egy né-

kát midőn kérdezték volna, azt felelték, hogy nekik életek veszedelme alatt vagyon meg-tiltva, hogy a' Nemzet Köntöfsén kívül magokra mást idegent öltözni meg ne próbálják. A' nyelv és a' köntös ujjal mutató jele valamely Nemzetnek; a' ki ezt szólni, viselni szégyelli, szégyelli a' Nemzetit, szégyelli Attyát, Annyát, és tulajdon magát — azt olvastam a' minap egy Levélben.

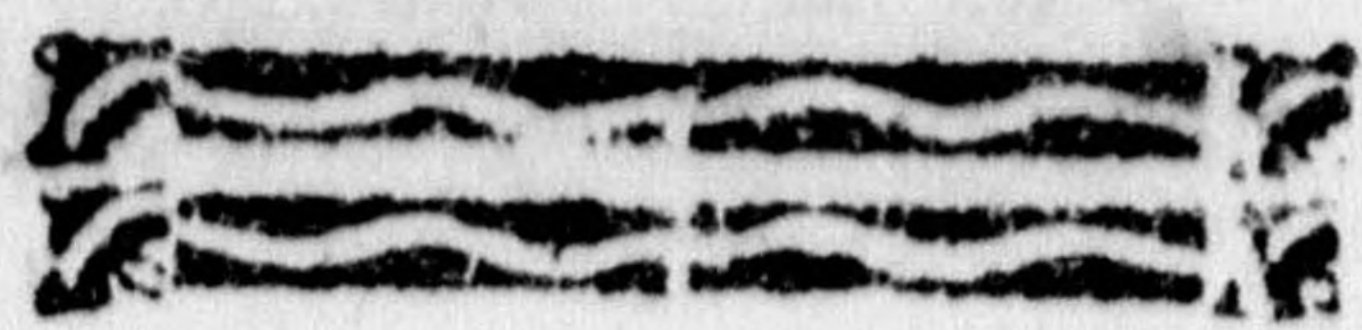
*A' Decembernek 5-dikén költ F. Udvari Tudósítás
következendő : (**)*

Feldmarfal-Lájdinánt B. *Vallis* által, Nov. 28-dikán, Generálm. *Jellatsitsnak* Horváth-országából ezen Tudósítása küldetett a' F. Udvarhoz: „Nov. 27-dikén, a' *Prédori* Kapitánynak vezérlése alatt 500 lovas Törökök, musikával, a' *Kozorátzi* hegyeken közelitnek vala a' mi széleinkhez. A' *Knetz* és *Bogovo Pollinál* 2 Tisztel és 150 erdő-örző katonákkal őrizeten álló fő Hadnagy *Borojevits*, mihelyt az ellenségnek közelítettét észre vette; egy ellent álló zugolyban magát megvonván, népének némely részét előre-küldötte, olly véggel, hogy ezek az ellenségnek erejét és tzeljét nyomozzák ki, és megparantsolá ezeknek, hogy ha az ellenség száma az övéket sokkal megfogná haladni, huzzák-vissza magokat az ellent-álló lesbe ő hozzá. — Midőn az útban lévő ellenség a' mi előre-küldött népünköt meglátta, legottan ezekre rohont, és kergeti vala őket egészen addig, hól a' többi az ellent-álló lesben készen áll vala, és a' honnan a' többi nép-is azonnal ki-rohonnván, tsatára kerüle a' dolog, és a' mi sokkal kevesebb számból álló népünk olly el-tökéltett vitézséggel tsapa az ellenségre, hogy ez végre sok sebeseinek vérző nyomdokán visszafalada, és 14 holtjait a' tsata piattzán hagyá. — Tsak egy fordulása után az ellenség megint öszve-szedé magát, és ujra rá-tsap a' mi népünkre; de fő Hadnagy *Borojevits* másod izben is a' maga népével olly hatalmas ellent-állott, hogy
az

az ellenség újra hátrálni kényszerítették, és elszélesztették. Harmadszor-is, a' maga tzeljától elálni nem akaró *Prédori* Kapitány el-kivánván a' mi kevés számból álló népünket nyomni, zürzavarban lévő népét öszve-szedi, szembe áll a' mi népünkkel, és azt kiáltja ezeknek; hogy a' több vérontás el-távolztattásék, minden ellentállás nélkül adjátok-fel magatokat: én leg-ottan kész leszek benneteket a' mi nállatok lévő foglyainkért vizsgálta tserélni, és minden 1 Törökért 5-töt fognok kiadni. Ezen motskos alkunak a' mi népünk helyt nem engedvén, még keményebben tüzel vala mind addig, míg végre csak ugyan az ellenség el-szélede, és magát egészben vizsgálta-húzá *Prédorba*. — Mi ezen tsetépatében, ugy iratik, 2 katonát vesztettünk-el. A' fő Hadnagy *Borojevits* keményen, és Zászlótartó *Nosztzinik*, más 6 köz-emberekkel itten gyengén felbilittetének-meg. A' mi népünk sok kést és más fegyvereket nyere prédába, melyből lehet sajdittani, hogy a' Törökök között sokon hullattanak-el, és sokon vittenek sebet-vizsza, kiknek számok bizonyoson nem tudatik. — Fő Hadnagy *Bojolits* dicséri út, a' szokás-szerint, leg-előbb zászlótartó *Nosztzinikot*, az után az egész népséget; nevezetesen pedig *Dmitár Butzovátzot*, kinek fegyvere egy rá-rohonó Törökre el-nem sülvén, fordítja a' más végét, és ugy vágá főbe, hogy a' Spáhis azonnal le-tseppene lováról, és a' fejét tsirizzel se lehet vala öszve-rakni. — Egy All-tisztnek, az első Bánáti gyalog seregből, ki Okt. 3-dikán a' *Jeszerszkinél* esett verekedésben magát mindenek felett ki-mutotta vala, arany pénz adaték.

Béts. — „A' Felsőleges Tsászárrol azt irhatjuk, hogy Bétsben nagyon életben, és többet azért nem irhatunk; mert némelleyek megint azt kezdték beszélni, hogy egynéhány napoktól fogva bádgyadázó egészsége volna ő Felsőségének; mely talám csak abból származott hir, mivel a' sok Kabinéti szorgalmatosság, és az idő mostohaasága miatt már egy

néhány naptól fogva nem látták némellyek — azért bizonyost nem irhatunk. — A' F. Császári Királyi Palota-tornáttzában, hól az ő Felségehez Instántziát bé-nyújtók szoktanak minden nap öszve-seregleni, egy nagy vass-füttő Kementzét építettett a' napokban ő Felsége, mely eddig soha sem vólt, hogy az oda gyült instáló sokoság, a' téli napokban meg ne fázzék.

Az ő Felsége Tábori lovai és más készületei már visszsa-érkeztenek Bétsbe, mely tsak alig hanem jele annak, hogy ő Felsége a' jövő esztendő-béli háborut is a' *Laudonokra* és *Koburgokra* fogja bizni, és maga itthon a' *Státus* Kormányán fog maradni. — Az a' hire, hogy a' H. *Kóburg* halhatatlan és rendkívül való győzedelmének emlékezetére különös arany és ezüst pénzek fognak verettetni; mely pénzen már munkálódnak.

A' múlt héten megint véghetetlen sok drága Külső-orzági árus portékák égettetének-meg itten, mellyek a' tilalom ellen hozottatván bé el-vétettek vala. Ennek nagyobb része külső orzági mindenféle Sellyem készületek valának — meg-égett és semmivé lett. Vala ezek között egy aranyba foglalt különös szépségű portubákas Pikkis is, mellyet az ő különös érdemiért méltónak itélének, hogy ő Felségehez küldjék; de ezt is ő Felsége megint visszsa küldé olly izenettel, hogy törjék öszve, és az arannyat küldjék a' pénztverő házba. — Belgiumról a' *Bétsi* Udvari Német Ujságból lehet olvasni, a' tellyes hatalmú Minister által az ő Felsége képeben ki-adott rendelések között, hogy itt a' Hazafiak pártos háborúja foly — omlik és foly az ártatlan vér!! Következendő Levelünkben ezen egész rendelést ki-fogjuk adni.

Megjegyzés: „Minthogy felső Magyar-országban, nevezetesen *Kassa* környékén azon hir támodott vala, hogy *Zseleznik* Ur fogságban vólna Bétsben's. i. irhatjuk bizonyoson, hogy ezen hir valóságos költemény; mert a' nevezett Urnak semmi illyen baja nintsen és nem vólt — szabadságban éli napjait.